

ORIOL CALVO

reflexions entorn de la festa del càntir i la festa major

Em demanen que es-
crigui un article so-
bre els 50 anys trans-
correguts des que es
va instaurar la Festa del Càntir,
l'any 1951, i que enguany com-
pleix, doncs, la seva cinquantesena
edició. Per manca d'espai i perquè
ja es farà en el catàleg de l'exposició
commemorativa d'aquest esdeve-

niment que està
preparant el Mu-
seu del Càntir, no
faré ara una histò-
ria del que ha es-
tat la nostra festa
més popular i re-
coneguda, però sí
vull fer unes peti-
tes i molt perso-
nals reflexions en-
torn aquest tema.

En primer
lloc, hem de reco-
nèixer el mèrit a
la sensacional ini-
ciativa d'en Jau-
me Clavell i els "Amics d'Argen-
tona" de recuperar una tradició
nostra que gairebé s'havia extingit.
Tret de la renovació del vot de

poble feta pels argentonins del
segle XVII i la benedicció de les
aigües de la font de sant Domènec,
res no quedava de l'antiga fira de
càntirs que es feia a la nostra vila
amb motiu de la festa del sant, a no
ser que siguem prou valents d'ac-
ceptar que tota la nostra festa
major deriva d'aquella festivitat.

Encara avui em sorprenç de la
sensacional idea d'en Jaume Clavell
de recuperar l'esplendor de
l'antic aplec de Sant Domènec i
substituir l'antic mercat de càntirs
amb parades dels terrissers de la
contrada per l'edició anual d'un
model tradicional de càntir. Sola-
ment una persona genial com en
Jaume podia tenir una clarividèn-
cia tan gran i admirable. En contra
del que alguns pensaven -i possi-
blement desitjaven-, l'èxit de la ini-
ciativa va ser total i absolut: els 200
càntirs d'Esparreguera posats a la
venta a duro cadascun el primer
any es van exhaurir en pocs
minuts. Un altre personatge genial,
en Josep Puig i Cadafalch, va
córrer a dir-li a en Jaume que allò
que havien començat no ho deixes-
sin, ho havien de continuar.

L'èxit de la festa, com tots
sabem, s'ha anat consolidant i
engrandint, donant així la raó a en
Jaume Clavell, en Puig i Cadafalch
i altres que van donar el seu suport
decidit i incondicional a la iniciati-
va. - Quants pobles han intentat
emular Argentona amb l'edició
anual d'un objecte commemoratiu
de la seva fira o festa, o han pretès
copiar la fira del càntir! Dotzenes,
us ho ben juro, però cap ha obtingut
l'èxit i el ressò nostre. De fet,
en Clavell no s'esperava que la cosa
aniria tan lluny, que tindria tan
bona acollida i que s'arribaria a
assolir la xifra de 10.000 càntirs
posats a la venda per la gran
demanda del públic, que cada
vegada ve de contrades més llunya-
nes i en major nombre, fiançant la
nostra Festa del Càntir com un
dels esdeveniments entorn de la
cultura tradicional més importants
del país.

Els orígens de la nostra festa
major, doncs, provenen dels coneguts
esdeveniments de mitjan segle
XVII, a l'entorn, possiblement,
d'una pesta que va afectar la nostra
població. Són aquests reculats orí-

Si entenem la festa com un fòssil

que hem de mantenir inalterable

i pur estaríem iniciant la seva fi

-Quantes festes tradicionals

s'han esborrat del nostre calendari

per deixar de ser útils

a la societat que les acull?

Gairebé totes

Llibreria i Papereria

CASABELLA

Puig i Cadafalch, 10 - Tel. 93 797 10 63
08310 ARGENTONA

**Apple
Fruits**

**SERVEI
A
DOMICILI**

Carrer Gran, 12 • Tel. 619 42 44 44 • ARGENTONA

gens els que acrediten la Festa del Càntir com una tradició plenament argentonina, encara que la seva forma actual dati de l'any 1951 i dels canvis que s'hi han anat introduint al llarg dels anys. Aquests canvis i el fet de revisar sovint els elements de la festa, com el concurs de ceràmica, els jocs, la fira, la gimkana, el concurs de cartells, les activitats educatives, etc. són la prova que la festa és ben viva i capaç de renovar-se i adaptar-se als nous temps, servint a la generació actual. Si entenem la festa com un fòssil que hem de mantenir inalterable i pur estaríem iniciant la seva fi. -Quantes festes tradicionals s'han esborrat del nostre calendari per deixar de ser útils a la societat que les acull? Gairebé totes, i si no, consulteu el llibre *Festes i festetes d'Argentona* de Josep Lladó. A Argentona solament sobreviuen, i amb dificultats, els Tres Tombs (fora del dia de sant Antoni), les catifes de flors (ara ja fora del Corpus) i poques més. Per tant, cal ser valents i variar o espolsar allò que deixa de tenir sentit de les nostres festes. Sereu molt criticats pels que són "més savis que els savis", però el temps acaba sempre donant la raó als més valents i inconformistes. També us guanyareu l'enveja i enemistat dels que preferirien veure com fracassen les iniciatives dels altres, sobretot si són reeixides. No són pocs (però tampoc gaires) els envejosos que els

agradaria de veure com la festa i la fira del càntir s'ensorren indefectiblement. Llavors dirien: Veus, jo ja ho deia que això no podia anar bé, bla, bla, bla...

Alguns veuen la Festa del Càntir com una mena de mal incrustat en la nostra Festa Major. Es veu que la nostra Festa Major no pot tenir un element que la fa singular i distinta de les demés (que són gairebé calcades: balls, focs, cercaviles, "cavallitos", el correfoc, etc.) i cal mantenir-la pura i impol·luta d'elements que, pel que es veu, els molesten tant. Fins i tot, sembla que els visitants forasters els molesten força. Potser voldrien posar unes barreres a l'entrada del poble i no deixar passar els que no portin l'acreditació d'argentoní. Als que així pensen, cal dir-los-hi que la nostra Festa Major, com hem dit, té els seus orígens en el que avui és la Festa del Càntir i, per tant, el fet d'escaure's la Festa Major en sant Domènec és posterior a la Festa del Càntir. Per tant, històricament la Festa del Càntir està més justificada que la pròpia Festa Major. I si no fos així, és igual, ja que una festa que ha arrelat tan profundament que ha acabat sent un símbol pel poble i li ha donat un immens prestigi arreu s'avalua a si mateixa, encara que cinquanta anys no són gaires si ho comparem amb l'eternitat.

Així les coses, la meua reflexió

final és que Festa Major i Festa del Càntir són la mateixa cosa. Una ha nascut en el si de l'altra, i han de coexistir sense cap mena de problema. L'èxit i el creixement de la fira del càntir es deu, sens dubte, a ser un esdeveniment únic al país i que, a més, té un alt contingut i atractiu cultural que cal protegir i poten-

ciar, ja que suposa mantenir un ritual de benedicció d'aigües únic a Catalunya i apropar la terrissa tradicional (gairebé extingida) i la ceràmica de creació al poble. També cal fer de la nostra una gran i sonada festa major. Només cal trobar la manera que tot plegat funcioni de forma correcta. Aquest és el nostre gran repte actual i que hem superar tots plegats amb bona nota. Amén.

Càntir d'Esparraguera, editat amb motiu de la primera festa del càntir. Xilografia d'Antoni Gelabert extreta del llibre *La Xarbotada*

Forn de Pa
Pastisseria

ODON

Tel. 93 797 02 04 08310 ARGENTONA

LA JÚLIA

CONFECCIÓ INFANTIL
i MERCERIA

Carrer Gran, 34 - ARGENTONA - Tel. 93 797 01 02

ENRIC SUBIÑÀ i COLL

La font de sant domingo

1. Cedir perpètuament el domini útil d'un bé (normalment terreny o casa) a canvi d'una entrada i un cens (mena de lloguer) anual.

2. Arxiu de la Corona d'Aragó (=ACA), Fons Notarial de Mataró (=ANM), Sèrie 1108, Notari Joan Pongem, 6 de novembre de 1639.

3. El cortà és aproximadament la desena part d'una quartera, que equival a 2448 m². Així dos cortans serien aproximadament uns 500 m².

4. ACA, ANM, Sèrie 1109, Notari Joan Pongem, 2 de setembre i 30 d'octubre de 1640.

5. ACA, ANM, Sèrie 1491, Notari Bonaventura Vigo, 31 de maig de 1671.

6. Can Sabater és actualment can Llauder i popularment també se l'anomena can Gustà.

7. Aquests cossos serien aproximadament les primeres cases, venint de l'església, del carrer Torres i Bages a l'alçada de can Puig i Cadafalch.

ACA, ANM, Sèrie 485, Notari Pau Seguí, 12 de juliol de 1699.

8. En els registres de finals del segle passat diu que "afrontava a llevant amb el carrer de la Plassa (Torres i Bages), antigament carrer de la Font, i a tremuntana amb el torrent de la Font (D. Monserdà)".

9. Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (=AHPB), Notari Francesc Simon, 13 de setembre de 1673.

10. AHPB, Notari Armengol Pinyol, 11 de juliol de 1790.

11. AHPB, Notari Ferran Moragas, 2 de gener de 1861.

12. Can Doro, antigament de la família Ballot, deu el seu nom a

La font de Sant Domingo és sens cap mena de dubte la més popular entre els argentonins. Està situada en el carrer Gran, uns dos metres per dessota de l'actual carrer, tot i que no sempre ha estat emplaçada allí.

Antigament la font, que no era dedicada a sant Domingo, estava situada més cap amunt de l'actual emplaçament. La seva ubicació aproximada deuria de ser cap a la intersecció dels actuals carrers de Torres i Bages amb Dolors Monserdà. La seva existència com a font pública dels habitants d'Argentona creiem que es pot remuntar, com a mínim, fins al segle XVI. De totes maneres la primera existència documental de la que hem trobat esment és del 1639 en què el pagès d'Argentona Pau Fornells, propietari del mas Fornells del Puig, avui anomenat can Serra (popularment cal Rei), comença a establir en emfiteusi¹ patis de terra per edificar cases al lloc dit la Font (banda de tramuntana de l'actual carrer Dolors Monserdà). Concretament el 1639 n'establia dos al carreter d'Argentona Francesc Anglada i un al bracer Ramon Macià.² L'any següent, 1640, n'establia un al bracer d'Argentona Pere Buxeraus i un tros de terra de dos cortans³ (on cabien aproximadament més de tres cossos) al pagès d'Argen-

tona Pere Bertran àlies Volart.⁴ El 1642, davant del rector d'Argentona, n'establia un i mig al teixidor d'Argentona Joan Pau Lladó en el lloc que aquest cop anomenen "prop la font del terme, en la sagre-⁵ra" i finalment el 1671 n'establia un altre al pagès d'Argentona Pere Cabot.⁶ El carrer Dolors Monserdà es coneixeria ja des de finals del segle XVII com a carrer de la Font o torrent d'en Fornells o d'en Sabater.⁶

Altres esment a la font el tenim el 1699 en què Pau Llauder, Ciutadà Honrat de Barcelona i propietari del mas Llauder del Puig, establia en emfiteusi un pati de terra de tres cossos d'ample al mestre de cases argentoní Joan Pujol en el carrer "dit de la font den Llauder", actualment Torres i Bages.⁷ Pel que veiem en el segle XVII tant el carrer Torres i Bages com Dolors Monserdà duien el nom de font.

Altres símptoma clar que la font

era situada allí la tenim en la família coneguda com de Ros de la font, que tenien una casa de tres cossos en el carrer Torres i Bages xamfrà amb Dolors Monserdà.⁸ Aquests posseïen part de la quintana dita d'en Llobarons del Xiprer que comprà Pau Ros de la Font el 1673.⁹ Posteriorment, i per herència, passà a cavall de l'actual segle a Francesc Fortí Ros.

Finalment també sabem que el 1790 el pagès Josep Volart venia "tota aquella casa ab son pati y porcio de terra a ella contigua de tinguda de dos cortans y mig de sembradura, dita la casa de Bolart de la font..."¹⁰ Aquella casa de cinc cossos fou comprada el 1861 per Sebastià Gallemí i Muné.¹¹ Actualment és dels seus hereus, i està just al darrere de la font de Sant Domingo, tocant amb l'actual plaça on abans hi havia can Doro.¹²

Però potser el fet més significatiu passà el 1751, en què els regi-

Font de Sant Domingo i carrer Gran. Primera dècada del segle XX. Arxiu Històric Municipal d'Argentona.